

نقش روش آموزشی کلاس درس معکوس در ارتقای گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پستاری

شادی دهقان زاده، فاطمه حسینی

مقدمه: یکی از اصلی‌ترین اهداف اولیه آموزش پرستاری علاوه بر فراگیری دانش نظری، توسعه تفکر انتقادی است. مطالعات خارج و داخل ایران حاکی از آنست که توانایی تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری پایین است. جاس-نظران استفاده از راهکارهایی چون یادگیری ترکیبی (Blended learning) را جهت افزایش مهارت‌های تفکر انتقادی توصیه می‌کنند. روش آموزش کلاس درس معکوس (Flipped classroom) یکی از این استراتژی‌های نوین یادگیری محسوب می‌شود. در کلاس معکوس فراگیر قبل از حضور در کلاس محتوای الکترونیکی در قالب سخنرانی‌های ویدئویی و اسلایدها را مشاهده می‌کند. به این ترتیب با صرف وقت ارزشمند کلاس بر فعالیت‌های یادگیری فعال، بر به‌تازگی، آنلیز و سنتز دانش فراگرفته شده تمرکز می‌شود. کلاس معکوس این مطالعه بر مبنای مدل آموزش بایس (Bybee) شامل پنج گام درگیر شدن، اکتشاف، تشریح، استخراج و ارزشیابی طراحی شد.

هدف: هدف از انجام این مطالعه، مقایسه تأثیر سخنرانی و روش آموزش کلاس درس معکوس بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری است.

روش: ۸۵ دانشجوی پرستاری دانشگاه آزاد رشت که واحد پرستاری بیماری‌های عضلات-اسکلتی را اخذ کرده بودند، در سال ۱۳۹۵ به روش سرشماری انتخاب شدند. دانشجویان با روش بلوک‌بندی به‌طور تصادفی به دو گروه مطالعه با کلاس معکوس (۴۳ نفر) و گروه کنترل با سخنرانی (۴۲ نفر) تقسیم یافتند. مدرس تدریس گروه کنترل را به روش سخنرانی سنتی اجرا نمود و جهت تدریس گروه مطالعه به روش کلاس معکوس، سخنرانی‌های مربوط به هر جلسه را ضبط نمود و با کمک یک کارشناس ارتش فناوری اطلاعات و متخصص در امور آموزش الکترونیک توسط نرم‌افزار Articulate storyline برای هر جلسه محتوای الکترونیکی تهیه شد. این محتوای الکترونیکی شامل سخنرانی‌های ضبط شده مدرس به همراه باوربین‌های با جوت مدرس بودند. فراگیران بر اساس طرح درس موظف بودند قبل از هر جلسه کلاس درس، محتوای الکترونیکی به‌سلاوه مطالب مربوطه از کتاب مرجع را مطالعه کنند. به این ترتیب با آمادگی در کلاس درس حاضر شده و در کلاس ابتدا به ۵-۳ سؤال کوئیز به تنهایی پاسخ داده سپس در گروه‌های ۳-۵ نفره درباره پاسخ سؤالات کوئیز و سؤالات مربوط به اطلاعات موردی (با هدف به‌تازگی مطالب فراگرفته شده در موفقیت‌های بالایی) با هم‌کلاسان و استاد خود به بحث می‌پرداختند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه ۳۳ عبارتی گرایش به تفکر انتقادی ریکتس (RCTD) شامل سه حیطه خلاقیت (Innovativeness)، بالندگی (Maturity) و نهیاد ذهنی (Engagement) استفاده شد. به‌سلاوه داده‌های دموگرافیک شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال و معدل نرم قبل جمع‌آوری گردید. داده‌های جمع‌آوری شده توسط نرم‌افزار SPSS.18 و با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. این مطالعه به تأیید کمیته اخلاقی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت رسید و از کلیه دانشجویان رضایت آگاهانه کسب شد.

نتایج: اختلاف معنی‌داری میان دو گروه قبل از مطالعه در نمره کلی و سه حیطه گرایش به تفکر انتقادی وجود نداشت.

جدول ۱- مقایسه نمره کلی و حیطه‌ها در گروه کنترل و مطالعه قبل و بعد از اجرای کلاس معکوس

حیطه‌ها	گروه کنترل		نی تست	گروه مطالعه	
	قبل مطالعه	بعد مطالعه		قبل مطالعه	بعد مطالعه
	میانگین-انحراف معیار	میانگین-انحراف معیار		میانگین-انحراف معیار	میانگین-انحراف معیار

خلاقیت	۷۸/۳۵۷/۲۱	۱۷/۴۵۱/۲۱	۲۱/۰	۵۲/۵۵۵/۲۰	۷۰/۵۵۵/۲۲	۴۲/۱
بaldگی	۸۷/۳۵۸/۲۸	۱۷/۳۵۸/۲۸	۹۵/۰	۲۱/۷۲۱/۱۷	۲۵/۳۵۱/۲۹	-۱۷/۲
درگیری ذهن	۵۷/۳۵۱/۲۸	۱۱/۷۳۲/۲۹	-۹۸/۰	۵۷/۳۵۱/۲۸	۱۱/۷۳۲/۲۹	-۹۷/۷
گرایش کلی	۲۱/۱۱۳۶/۱-۸	۹۸/۱-۳۹۷/۱-۸	--۲/۰	۲۹/۱۲۹۵/۱-۲	۵۷/۱-۳۵۲/۱۲	-۳۲/۶

نتایج حاصل از آزمون تی مستقل نشان داد که پس از احرای روش آموزش کلاس منکوس، میان دو گروه مداخله و کنترل، از نظر نمرات گرایش کلی به تفکر انتقادی ($F=93/0$, $p<0/001$) و حیطه درگیری ذهن ($F=09/9$, $p<0/001$) اختلاف آماری معنی دار وجود دارد. اختلاف میان دو حیطه خلاقیت و baldگی به سطح معنی داری نرسید.

بحد: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که استفاده از کلاس منکوس در مقایسه با سخنرانی، تأثیری مثبت بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری دارد. تحقیقات بیشتری برای بررسی کارایی مدل‌گویی نوین کلاس درس منکوس در آموزش علوم پزشکی و تأثیر آن بر گرایش و مهارت تفکر انتقادی و سایر برآمدهای یادگیری مورد نیاز است.

تکلمات کلیدی: گرایش به تفکر انتقادی، کلاس درس منکوس، یادگیری فعال

منابع:

1. Profeto-McGrath J. The relationship of critical thinking skills and critical thinking dispositions of baccalaureate nursing students. *Journal of advanced nursing*. 2003;43(6):569-77.
2. Tiwari A, Avey A, Lai P. Critical thinking disposition of Hong Kong Chinese and Australian nursing students. *Journal of Advanced Nursing*. 2003;44(3):298-307.
3. Harrington SA, Bosch MV, Schoofs N, Beel-Bates C, Anderson K. Quantitative outcomes for nursing students in a flipped classroom. *Nursing Education Perspectives*. 2015;36(3):179-81.
4. Khanova J, Roth MT, Rodgers JE, McLaughlin JE. Student experiences across multiple flipped courses in a single curriculum. *Medical education*. 2015;49(10):1038-48.

نقش جنسیت دانشجویان بر درک و دریافت آنان از ارائه بازخورد توسط اساتید در آموزش بالینی

هدی احمدی طهران، مریم کریمی، زهرا احمدی نژاد، احمد کجوی، محله شکرکی

مقدمه: آموزش بالینی یک موفقیت بیجده یادگیری است که نسبت تأثیر عوامل چون شیوه و محیط آموزش و همچنین درک و تکلیف‌های فراگیران قرار می‌گیرد. در فرآیند تدریس بازخورد قلب آموزش بالینی به شمار می‌رود. شواهد نشان می‌دهد که ارائه بازخورد تأثیرات اساسی در آموزش و یادگیری دارد، اما نوع و روش ارائه آن می‌تواند تأثیرات متفاوتی ایجاد کند و در حقیقت پذیرش، رد و یا تعدیل بازخورد به نوع برداشت و برداش فراگیران از پیام مرتبط می‌گردد.

هدف: هدف از مطالعه حاضر تعیین نقش جنسیت دانشجویان بر درک و دریافت دانشجویان پزشکی و پرستاری از ارائه بازخورد توسط اساتید در آموزش بالینی بود.

روش: این پژوهش به صورت توصیفی تحلیلی و مقایسه‌ای انجام شد. ۱۲۰ دانشجوی دختر و پسر از دو رشته پزشکی و پرستاری علوم پزشکی قم و کاشان به شیوه بلوک‌های جابگانش به صورت تصادفی در دو گروه ۶۰ نفری تقسیم شدند. ابزار گردآوری داده‌ها یک